

MAKTABGACHA TA'LIMDA MULTIMEDIALI DARS ISHLANMALARINING O'QUVCHILARGA TA'SIRI

Bobomurodova Fotima Baxriddin qizi

DTPI Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi, 5- bosqich (6- BTS21) talabasi

bobomurodovafotima36@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17332523>

Annotatsiya. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida multimedial dars ishlanmalari orqali o'quvchilarning bilim olish faoliyatiga ta'siri tahlil qilinadi. Multimedial vositalar bolalarda o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshirish, eslab qolish qobiliyatini kuchaytirish va emotsional rivojlanishga xizmat qilishi ko'rsatib o'tiladi. Shuningdek, pedagog uchun ham bu vositalarning afzalliklari, ularni qo'llashda e'tibor qilinishi lozim bo'lgan jihatlar yoritiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, multimedia, dars ishlanmalari, interaktiv metodlar, axborot texnologiyalari, o'quvchi faolligi, pedagogik texnologiya

Аннотация. В данной статье рассматривается влияние мультимедийных учебных материалов на учебную деятельность детей в дошкольных образовательных учреждениях. Показано, что мультимедийные средства способствуют повышению интереса к обучению, укреплению памяти и эмоциональному развитию у детей. Также освещаются преимущества этих средств для педагога и аспекты, на которые следует обратить внимание при их использовании.

Ключевые слова: дошкольное образование, мультимедиа, учебные материалы, интерактивные методы, информационные технологии, активность учащихся, педагогические технологии

Abstract. This article analyzes the impact of multimedia lesson materials on the learning activities of children in preschool educational institutions. It highlights how multimedia tools enhance children's interest in learning, improve memory retention, and support emotional development. The advantages of these tools for educators and important considerations for their effective use are also discussed.

Keywords: preschool education, multimedia, lesson materials, interactive methods, information technology, learner engagement, pedagogical technology

Bugungi kunda ta'lim jarayonining sifatini oshirish, bolalarda mustahkam bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar muhim o'rin tutadi. Xususan, maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, xususan multimedial dars ishlanmalarining keng joriy qilinishi bolalarning ta'limga qiziqishini oshiradi, ularning fikrlash, eslab qolish va tasavvur qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Multimedial dars ishlanmalari deganda audio, video, animatsion, grafik va interaktiv vositalarni o'z ichiga olgan ta'lim resurslari tushuniladi. Ushbu vositalar orqali bolalar murakkab tushunchalarni osonroq anglaydi, o'quv faoliyatiga faolroq jalb etiladi. An'anaviy o'qitish metodlaridan farqli ravishda, multimedial ta'lim materiallari nafaqat bilimni taqdim etadi, balki bolada emotsional-ta'sirchan muhit yaratadi, bu esa maktabgacha yoshdagi bolalar uchun juda muhimdir.

Maktabgacha yoshdagi bolalar ko'proq sezgi va vizual idrok orqali bilim oladilar. Shu bois, dars jarayonida tasvirlar, tovushlar va harakatlanuvchi obrazlardan foydalanish ularning idrok qilish, tushunish va yod olish qobiliyatini kuchaytiradi. Masalan, hayvonlar haqida o'rgatiladigan mavzuda oddiy surat yoki so'zli tushuntirish bilan cheklanmasdan, hayvonlarning harakati, tovushi, yashash muhiti haqidagi videoroliklar orqali ma'lumot berish bolalarda yanada kuchli taassurot qoldiradi va bu orqali bilim chuqurroq o'zlashtiriladi.

Multimediali dars ishlanmalari ta'lim-tarbiyaviy jarayonda bir nechta funksiyani bajaradi: taqdimot, motivatsiya, mustahkamlash, refleksiya va baholash. Har bir bosqichda ular turli xil didaktik maqsadlarga xizmat qiladi. Misol uchun, darsning kirish qismida bolalarni mavzuga jalb qilish uchun rang-barang animatsiyalar, qiziqarli videoroliklardan foydalanish mumkin. Asosiy qismda esa mavzuga oid multimediali slaydlar, interaktiv topshiriqlar orqali faol o'rganish amalga oshiriladi. Dars yakunida esa viktorinalar yoki o'yinli testlar orqali o'quvchilarning bilimini mustahkamlash va baholash mumkin.

Pedagogik tajribalar shuni ko'rsatmoqdaki, maktabgacha ta'lim muassasalarida multimediali dars ishlanmalaridan foydalanish bolalarning o'rganish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Jumladan, interfaol darslarda ishtirok etgan bolalar darsda ko'proq faollik ko'rsatadi, mustaqil fikr yuritishga harakat qiladi va mashg'ulotlarga katta qiziqish bilan qatnashadi. Bu esa ularning o'quv motivatsiyasini kuchaytiradi, muloqot madaniyatini rivojlantiradi va nutq faoliyatini faollashtiradi.

Multimediali dars ishlanmalari o'qituvchiga ham qulaylik yaratadi. U darsni jonlantirish, bolalarning e'tiborini ushlab turish, individual yondashuvni ta'minlash imkoniga ega bo'ladi. Shu bilan birga, bolalarning o'zlashtirish darajasini real va tezkor kuzatish imkoniyati paydo bo'ladi. Masalan, dars jarayonida bolalarning javoblari darhol aks etadigan interaktiv platformalar (Kahoot, Wordwall, LearningApps va boshqalar) orqali baholash samaradorligi ortadi.

Ayniqsa, pandemiya davrida masofaviy ta'limga o'tilgan sharoitda multimediali dars ishlanmalari muhim resursga aylandi. Onlayn mashg'ulotlarda vizual va audio materiallardan foydalanish, bolalarning ta'lim jarayonida ishtirokini saqlab qolishda muhim omil bo'ldi. Shu tajribalar shuni ko'rsatdiki, kelajakda ham multimedialardan foydalanish nafaqat zarur, balki doimiy ehtiyojga aylanishi mumkin.

Biroq, maktabgacha ta'limda multimediali vositalardan foydalanishda bir qancha muhim tamoyillarga rioya qilish lozim. Avvalo, bolalarning yosh xususiyatlari, psixofiziologik rivojlanish darajasi inobatga olinishi shart. Ekran oldida uzoq vaqt bo'lish bolalarda charchoq, diqqatning tarqoqlashuvi, ko'rish muammolarini keltirib chiqarishi mumkin. Shu bois, multimediali mashg'ulotlar qisqa, mazmunli va tanaffuslar bilan olib borilishi tavsiya etiladi.

Bundan tashqari, multimedia vositalaridan foydalanishda bolalarni faqat passiv tomoshabinga aylantirib qo'ymaslik zarur. Ya'ni, ular faol qatnashadigan, fikr bildiradigan, tanlaydigan, natijani ko'radigan interaktiv formatlar afzal. Shu tarzda tuzilgan dars ishlanmalari bolada mustaqillik, tanqidiy fikrlash va qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Shuningdek, o'qituvchining raqamli savodxonligi, texnik vositalardan foydalanish ko'nikmalari ham bu borada muhim omildir. Multimediali dars ishlanmalarini samarali qo'llash uchun pedagoglar maxsus malaka oshirish kurslaridan o'tishi, yangi dasturlarni

o'rganishi, o'z ish tajribasini boyitib borishi lozim. Shu maqsadda ta'lim muassasalarida o'qituvchilar uchun doimiy raqamli treninglar va amaliy seminarlar tashkil etilishi maqsadga muvofiqdir.

Multimediali dars ishlanmalari maktabgacha ta'lim jarayonida zamonaviy va samarali pedagogik texnologiya sifatida muhim o'rin tutadi. Ular ta'lim jarayonini jonlantiradi, bolalarning faolligini oshiradi, ularni o'rganishga undaydi va rivojlanishlariga kuchli turtki beradi. Ammo bu vositalardan foydalanganda o'ylangan, ilmiy asoslangan va bolaga mos yondashuv zarur. Faqat shundagina biz zamonaviy, qiziqarli va samarali maktabgacha ta'limni shakllantira olamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ziyomuhamedov B. (2021). Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Yangi asr avlodi.
2. Rasulov Q., Normurodova G. (2020). Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ta'lim. – Toshkent: O'qituvchi.
3. Yo'ldoshev J., Xasanboyeva D. (2022). Maktabgacha ta'limda zamonaviy metodlar. – Samarqand: Ilm ziyo.
4. UNESCO. (2020). ICT in Early Childhood Education. – Paris: UNESCO Publishing.
5. <https://unesdoc.unesco.org>
6. Ministry of Preschool Education of the Republic of Uzbekistan. (2021). Ilk qadam o'quv dasturi. – Toshkent.
7. Mayer R. E. (2009). Multimedia Learning (2nd ed.). – Cambridge: Cambridge University Press.
8. Mishra P., Koehler M.J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. – Teachers College Record, Vol. 108(6), 1017–1054.
9. OECD. (2021). Empowering Young Children in the Digital Age. – Paris: OECD Publishing.
10. <https://www.oecd.org>
11. Anderson J., Shattuck J. (2012). Design-Based Research: A Decade of Progress in Education Research? – Educational Researcher, 41(1), 16–25.
12. Xalilova S., Berdaliyeva M. (2023). Multimediali vositalar yordamida ta'lim sifatini oshirish yo'llari. – Ta'lim innovatsiyalari jurnali, №1, 45–50.